

FELFRISSÍTETT EMLÉKEZET

FELFRISSÍTETT EMLÉKEZET

ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA

Kaposvár
2016.

FELFRISSÍTETT EMLÉKEZET

ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA

KAPOSVÁR, VASZARY KÉPTÁR
2016. augusztus 15-től október 8-ig

ZÁBORSZKY GÁBOR

FÖLDÉNYI F. LÁSZÓ:

A SÖTÉTSÉG RAGYOGÁSA

ZÁBORSZKY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA

Záborszky Gábor életműve kapcsán az első kérdés, ami megfogalmazódik bennem: milyen műfaja van ezeknek az alkotásoknak? Festmények lennének? Festő szakon végzett ugyan, de hagyományos értelemben vett festményeket viszonylag keveset készített. Vagy szobrokról van szó? Nem vitás, csinált már műveket, amelyeket térben lehet felállítani. Szobrásznak mégsem mondanám, mivel a műveinek van egy frontális nézőpontja, s a többségüket falra is lehet függeszteni. A nagy puha tekercsképei, ha egymás mellett sorakoznak, ugyanakkor olyanok, mint egy misének a gondosan összehajtogatott kellékei. Miközben persze miséről szó sincsen. Transzcendenciáról, távolba vezető arany sugárzásról annál inkább. Némelyikben nekem Bizánc köszön vissza.

Szóval nehéz eldönteni, hogy mik is ezek a művek. A legszívesebben azt mondanám: kézműves munkák – kivált hogy legtöbbjük esetében szinte érezni, ahogyan Záborszky saját kezűleg formálta, hengergette, simította őket, ahogyan a nedves papírmaszát két kézzel úgy gyúrta, akár a nyers tészta, ahogyan a különféle anyagokat,

a földet, a papírt, a fémet, a homokot, a plextolt élvezettel nyomkodta, préselte, kente, vágta. Rendkívül esztétikus, kifinomult munkák; de közelről nézve azt is látni, hogy úgy nyomkodta, tapasztotta őket, ahogyan ezt az ősi kultúrákban szokás tenni – különösen ha házfalakat vagy földkunyhókat kell emelni. Esztétikus, de közben barbár; gyakran légiesen japános hatást keltenek a művek, de közben az indián vagy afrikai törzsi kultúra hatására is ráismerni bennük. Egyszerre modernnek és mégis archaikusak – úgy, ahogyan ez egyébként a példaképeinél is megfigyelhető, Tàpiesnél vagy Beuysnál, akinek a tiszteletére készített is egy munkát.

Visszatérve a műfajukhoz: tanácstalan vagyok, s e kérdést nem is akarom megoldani. A műfajuk helyett hadd beszéljek inkább a színükről. Milyen színe van ennek a kiállításnak? Nem érzem indokolatlannak a kérdést, noha nem szokás így feltenni. S ha egyetlen szóval kellene válaszolnom, akkor elsőre azt mondanám: számomra ezúttal a fekete a meghatározó szín. Még akkor is, ha tényleges feketéből viszonylag keveset látni, s más színekből jóval több van. Mert van itt

fehér és arany, ezüst és barna, kék és szürke, s ezeknek megannyi keveredése és árnyalata, és vannak a tekercsképek, amelyeken a barnás zsemleszín uralkodik, és vannak azok a művek, amelyeket én kapunak nevezek, és amelyeken át ezüst távlatok tűnnek fel. Nem szólva a hol itt, hol ott feltűnő aranyfóliákról, amelyek olyan ragyogást biztosítanak, amit ecsettel és festékkel nehéz lenne létrehozni. És mégis, a feketét nagyon erős, meghatározó színnek látom. És minél tovább nézem az elmúlt két-három év termését, annál erősebb a benyomásom, hogy a fekete mindig is ott kísértett Záborszky műveiben. Még a hófehér tekercsképekben és az arany-fehér sorozatokban is. Persze láthatatlanul. Mert nem testi szemmel látható sötétségről vagy feketeségről van szó; inkább a létezésnek egy drámai érzékeléséről. Persze korábban is feltűnt már a fekete; például a nyolcvanas évek első felében készült Babits- és Radnóti-sorozatokban, Záborszky eddigi életművének ebben a legdrámaibb műegyüttesében, ahol leplezetlenül tárult fel az, amit többnyire finoman háttérbe helyezett vagy akár el is rejtett.

Annak idején a Babits- és Radnóti sorozat kapcsán Záborszky azt nyilatkozta, hogy „*ebbe a kollázs-sorozatba, az alkotásba egészen belebetegedtem. Hiszen én is félek. Nyilván mástól, de a félelem közös.*” Pontos szavak. Nem egyéni, hanem közös félelemről

Bodó Katalinnal a barcelonai tengerparton, 2016.

beszélt. Őt nyilvánvalóan nem fenyegette az a sors, ami Babitsot vagy Radnótit – s ráadásul azok sorsa sem hasonlítható egymáshoz. Ha a félelem mégis közös, akkor nem a szó köznapi értelmében vett félelemről van szó, hanem egy olyan emberi látásmódról,

amely általában az emberi sorsra irányul, ezen túlmenően pedig a bennünket körülvevő kozmoszra, vagyis arra, amihez minden hozzátartozik, beleértve magunkat is. A félelem ekkor magára a létezésre vonatkozik, s attól tud kínzó lenni, hogy nincsen megnyugtató válasz. Csak örökös kérdésés, kutatás. Záborszky eddigi művészetének számomra egyik legjellemzőbb vonása ez: mintha egyik réteget emelné le a másikról, véget nem érően. Vagy mintha folyton be akarna nézni valahová, valami mögé, mintha örökösen félrehúzna egy függönyt, bízva benne, hogy ott megtalálja azt, amit mindenki keres, a megnyugtató választ. Vagy kicsomagolná azt, ami a beburkolt tekercecsekben ott rejtőzik, egyelőre láthatatlanul. Vagy kinyitná a kapukat, amelyek mögött talán ott van valami válasz. Schillernek van egy verse, *Az elfátyolozott szaiszi kép*, amely egy ifjúról szól, akinek megtiltják, hogy félrehúzza a leplet, amely mögött a bölcsesség rejlik. Az ifjú azonban megszegi a tilalmat, éjszaka odalopózik, s félrehúzza a függönyt. „*Mit láthatott az ifjú?/ Én sem tudom..../ Nem mondta meg soha. Elmúlt örökre/ Ifjú életének könnyű kedve,/ S a búskomorság gyorsan sírba vitte.*”

Ez a történet Záborszkyknak különösen a legújabb művei láttán jut eszembe. *Az anyag fekete lelke* című művében a fekete kört mintha ezüst színű kapcsok rögzítenék

Barcelonában, a Szent Kereszt és Szent Pál Kórház előtt, 2016.

a fekete alaphoz, ám a kör, amelynek a szó szoros értelmében teste van, ki akar szakadni a kapcsok szorításából. A teste megfeszül, s középen repedezik, újabb fekete rétegeket tárva fel. Mi ez a kör? Ez lenne a fátyol, amely mögött ott lappang a remélt bölcsesség,

ami ez esetben szurokfekete, kérges fekete-ség? Vagy ez a kör már maga a feltárlkozó rejtély, amit a félrehúzott lepel mögött látni? Bárhogyan nézzük is, az egész feketébe van burkolva, amit az ezüst ragyogása igyekszik ellensúlyozni. A lepel és a leplezetlenség játszik egymásba ebben a műben. Az a leglátványosabb, ami mögöttes – a töredezett fekete kéreg –, ami pedig elől van, a felszínen, az ehhez képest a háttér benyomását kelti.

Mi ez a feketeség? Óvakodnék érzelmeket társítani vele. Semmiképpen nem mondanám a gyász, a nyomottság vagy a szomorúság színének. Záborszky művein a feketének méltósága és súlya van. S a címek is támpontot kínálnak: *Tájékozási pont* vagy *Kezdődő geometria*: mintha egyfajta teremtés aktusáról lenne szó. „*A külső sötétség egy hatalmas sárkánykígyó – olvasható egy korai, az időszámításunk kezdetén keletkezett gnosztikus írásban –; e sötétség az egész világon kívül van, és az egész világot körülveszi.*” E sötétséget a létezés anyaölének is nevezték, amit azután – több mitológiai elképzelés szerint – villámok segítségével termékenyített meg

egy isten. Záborszkyknál persze alig fordul elő utalás valamilyen konkrét mítoszra; a mitológiai utalásoknál nagyobb szerepe van az anyaghasználatnak, a szerkezet, a fény, a szín és a felület dinamikus összjátékának. De a fekete őnála is valami olyasmiről, ami körbeölel mindent – kezdet és vég, amit átmenetileg megrepszta a fény.

A látványoknak is van alkímiája. Ez az alkímia az anyagok útvesztőjén át a lélekre való alászállást segíti. És ott, annak mélyén mi van? A lélek lelke, amit úgy neveznek, hogy szellem. Ez hol aranylik, hol sötétlik; hol feketeséggé veszi körül a fényt, hol fényként repeszti meg a sötétséget. Bárhogyan legyen is, bizonyos, hogy nemcsak a földnek van fekete lelke. Miként az is bizonyos, hogy a lélek sem köznapi értelemben fekete. Fénylik a feketesége, ragyog a sötétsége. Ez a sötét ragyogás hatja át Záborszky műveit; a repedezett felületek, az archaikus formák, a tekercecsek, a hol puha, hol kérgesen kemény anyagok, a csillogó aranyak és ezüstök, a megfeszíthetetlen kalligrafikus jelek – mindmind annak a súlyos sötétségnek a kitüremkedései, ami hol láthatóan, hol láthatatlanul öleli körbe ezt a gazdag látványvilágot.

Ikarusz, 1976
olaj, farost / oil on wood fibre, 80 x 80 cm
Fiatal képzőművészek Stúdiója Alapítvány gyűjteménye / Collection of the Studio of Young Artists Fondation, Budapest

▲ **Aranykor I. / Golden Age I. 1990**

vegyes technika / mixed media, 100 x 140 cm, 50 x 40 cm

Xantus János Városi Művészeti Múzeum / Municipal Museum of Art, Győr

◀ **Emlékmű Joseph Beuysnak / Memorial for Joseph Beuys, 1990**

farostra kasírozott vászon, vegyes technika / sand, metal coating, tar on canvas,

1/ 155 x 100 x 5 cm, 2/ 159 x 100 x 5 cm, 3/ 108 x 45 x 40 cm

Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum – Szombathelyi Képtár tulajdona / Savaria Museum – Gallery of Szombathely

Ezüst híd / Silver Bridge, 2001

vegyes technika, mixed media, 150 x 110 cm

Az Arhívum tulajdona / The Arhívum's Collection, Budapest

Pollock a nagyító alatt / Pollock under a Magnifying Glass, 2001

műanyag, fémbevonat, papír / plastic, metal coating on paper, 150 x 100 cm

Xantus János Városi Művészeti Múzeum / Municipal Museum of Art, Győr

Szilvi konyhája / Szilvi's Kitchen, 2004

eukaliptuszrost, kávé, tea, menta, papír / eucalyptus fiber, coffee, tea, mint on paper, 200 x 115 cm

Az Arhívum tulajdona / The Arhívum's Collection, Budapest

Álom az Etnán 10/1-4. / Dream on the Etna, 2005

vegyes technika (papír, agyag, műanyag, akril, gránit zuzalék)/ mixed media (paper, clay, plaster, acryl, granite chippings),

10/1-4 pcs, 240 x 60 cm

Fényzuhatag / Waterfall Light, 2008
vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm

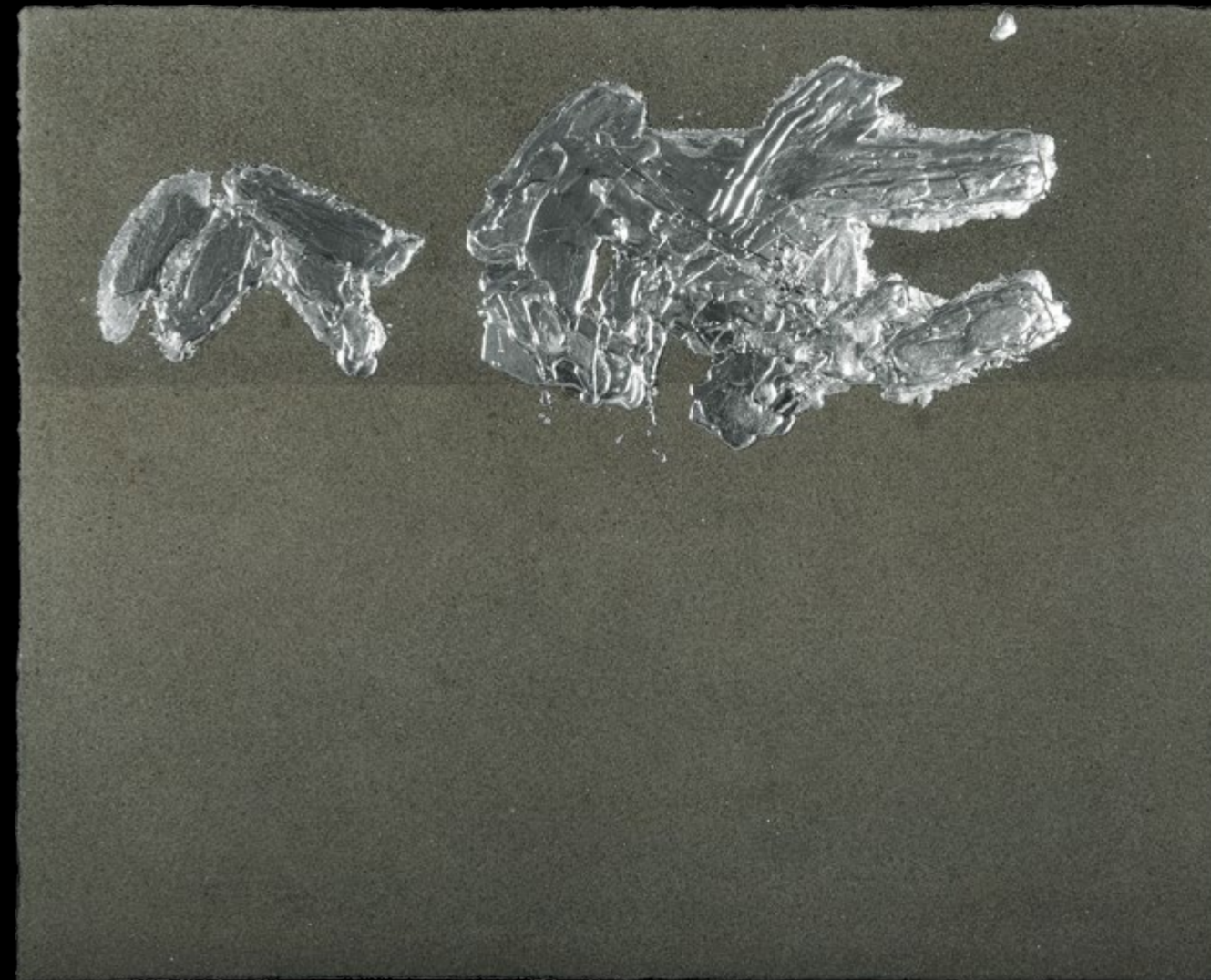

Mint oldott kéve – Féltorony / Half Tower, 2014
vászon, akril, fémbevonat / canvas, acryl, metal coating, 200 x 100 cm

Korlátozott mozgástér / Narrow Margin, 2012

vegyes technika / mixed media, 80 x 100 cm

Gomolygó anyag / Eddying Matter, 2012

vegyes technika / mixed media, 80 x 100 cm

Kezdődő geometria / Opening Geometry, 2010

vegyes technika / mixed media, 100 x 160 cm

A közép keresése / The Search of the Middle, 2011

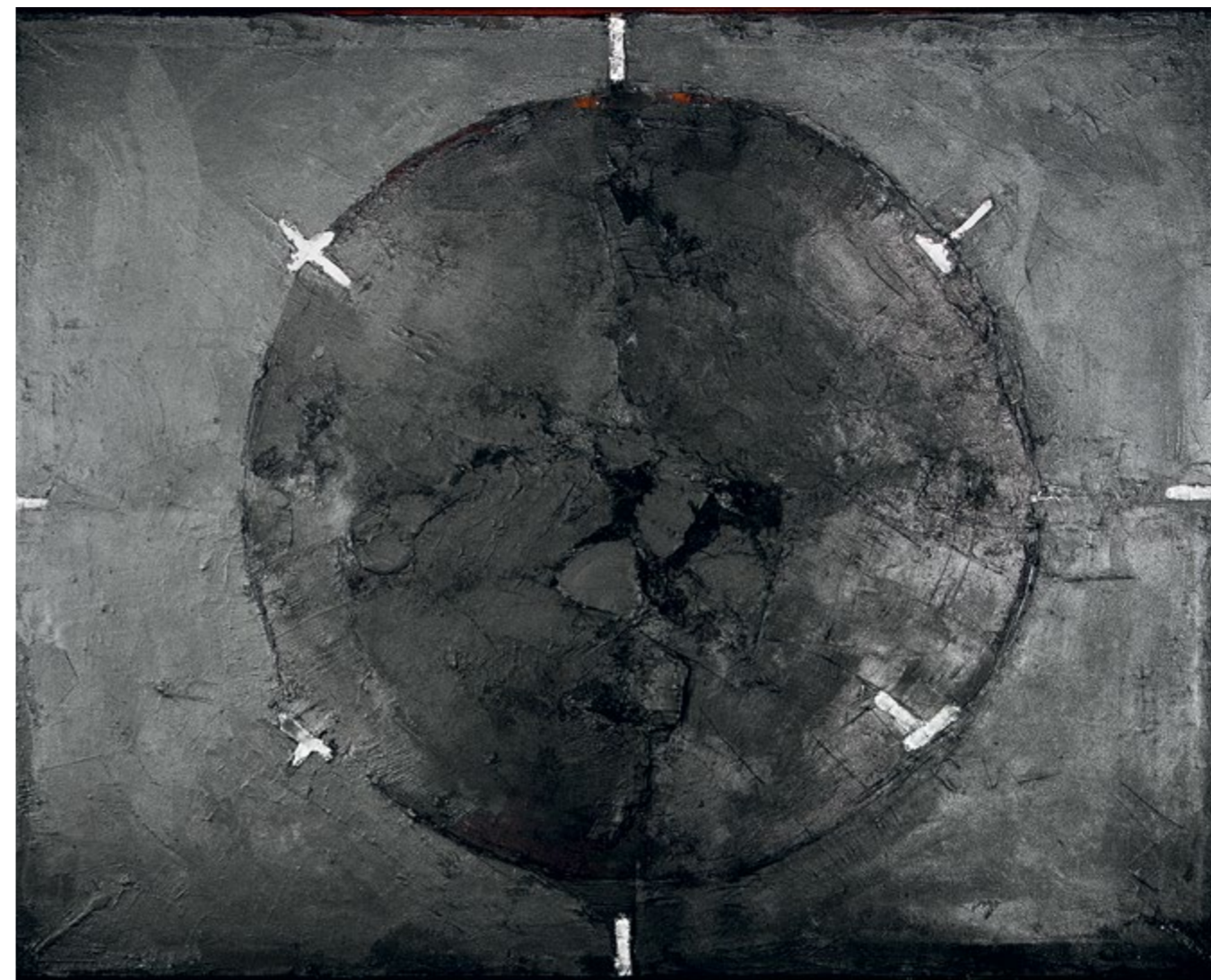
vegyes technika / mixed media, 100 x 160 cm

magántulajdon / privat property

Szomorú kép / Tristful Picture, 2011-2016

vegyes technika / mixed media, 100 x 160 cm

Az anyag fekete lelke / The Black Soul of the Material, 2014

vegyes technika / mixed media, 160 x 200 cm

Bali démon / The Demon from Bali, 2014
 vegyes technika / mixed media, 180 x 200 cm

Ganesa-Elefántkirály / Ganesa-Elephant King, 2014
 vegyes technika / mixed media, 204 x 240 cm

Az éjszaka démona / The Demon of the Night, 2014
vegyes technika, kollázs / mixed media, collage, 200 x 120 cm

Hanumán, 2016
vegyes technika / mixed media, 120 x 100 cm

Rendezetlen gesztusok / Inordinately Gestures, 2016

vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm

Mozgások a műteremben A-D / Movements in the Studio A-D, 2012-2015

vegyes technika / mixed media, egyenként / pcs 70 x 50 cm

Hull a hó / It is snowing, 2016
vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm

Bukdácsoló / Tumbling, 2016
vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm
magántulajdon / privat property

Kiszóródó / Spill, 2016
vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm

Zsákba gesztus / Gesture in a Pok, 2016
vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm

Angyalok tánca a pokol kapujában / The Dance of Angels in the Gate of the Inferno, 2016

vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm

magántulajdon / privat property

BIOGRÁFIA

ZÁBORSZKY GÁBOR FESTŐMŰVÉS

1950. április 17-én született Budapesten

- 1974** Diplomát kap a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán, majd posztgraduális képzésben vesz részt, melyben a grafikai és murális technikákat tanulja
- 1977-1980** Derkovits-ösztöndíjas
- 1980** A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára
- 1982** A VI. Norvég Nemzetközi Grafikai Biennálén a zsűri díját kapja egy régi technika újszerű felhasználásáért
- 1983** Részt vesz Gradóban a „*Grafika fémlemezről*” című kongresszuson
- 1987** Bodó Katalinnal megalapítja a Z/ART Alapítványt
- 1988** A Kunstgewerbe Schule Basel és az Akademie Graz vendége
- 1989-1995** A Magyar Iparművészeti Főiskola adjunktusa
- 1992** Részt vesz a budapesti IAPMA kongresszuson
- 1993** Bonnban dolgozik a város ösztöndíjasaként
- 1995** Munkácsy-díjat kap
- Részt vesz a kiotói Nemzetközi Papír Szimpóziumon
- 1996** München város ösztöndíjasa
- A Z/ART Alapítvány egyik alapítója a budapesti Kortárs Művészeti Múzeumnak
- 1999** A Philadelphai Művészeti Egyetem vendége
- 2001** Huszonöt éves munkásságát összefoglaló könyv jelenik meg
- 2002** Retrospektív kiállítást rendez a Győri Városi Művészeti Múzeum a huszonöt év anyagából
- 2004** A MEO Kortárs Művészeti Gyűjtemény épületében dolgozik. Itt készülnek az eddigi legnagyobb méretű papírontvények.
- „*Az akvarellfestő álma*” - önálló kiállítás a Műcsarnokban
- 2006** Érdemes Művész-díjban részesül
- 2007** A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja
- Elkészül a Budapesti Műszaki Főiskolán a Noli tangere circulos meos című műegyüttese
- 2015** Pedagógiai munkájának befejezéseként *Egy a tízhez* címmel kiállítást rendez mesterei és tanítványai munkájából a budapesti Mazart Galériában
- 2016** *Fűgák. Guida-Riposta-Repercussio*. Retrospektív kiállítás a Kortárs Művészeti Múzeum-Ludwig Múzeumban Budapesten. A kiállításához 40 éves munkásságát bemutató katalógus készült.

Soulage Múzeum, Rodez: 2016. április ▶

FELFRISÍTETT EMLÉKEZET

MŰTÁRGYLISTA

1. A KÖZÉP KERESÉSE, 2011. vegyes technika, vászon, 100x160 cm, magántulajdon
2. ÁLOM AZ ETNÁN, 1. 2005. vegyes technika, 240x60 cm/db (2 db)
3. ÁLOM AZ ETNÁN, 2. 2005. vegyes technika, 240x60 cm/db (2 db)
4. Álom az Etnán, 3. 2005. vegyes technika, 240x60 cm/db (2 db)
5. ANGYALOK TÁNCA A POKOL KAPUJÁBAN, 2016. vegyes technika, 100 x 80 cm, magántulajdon
6. ARANYKOR I. 1990. 100 x 140 cm, 50 x 40 cm, vegyes technika, Xantus János Városi Múzeum, Győr
7. AZ ANYAG FEKETE LELKE, 2014. vegyes technika, 160x200 cm
8. AZ ÉJSZAKA DÉMONA, 2014. vegyes technika, kollázs, 200x120 cm
9. BALI DÉMON, 2014. vegyes technika, 180x200 cm
10. BUKDÁCSOLÓ, 2016. vegyes technika, 100 x 80 cm
11. EMLÉKMŰ JOSEPH BEUYSNAK, 1990. farostrá kasírozott vászon, vegyes technika, 1/ 155x100x5 cm, 2/ 159x100x5 cm, 3/ 108x45x40 cm, Savaria Múzeum, Szombathelyi Képtár
12. EZÜST HÍD, 2001. vegyes technika, 150x110 cm, Az Artchívum tulajdona, Budapest
13. FÉNYZUHATAG, 2008. vegyes technika, 100x80 cm
14. GANÉSA-ELEFÁNTKIRÁLY, 2014. vegyes technika, 204x240 cm
15. GOMOLYGÓ ANYAG, 2012. vegyes technika, 80 x 100 cm
16. HANUMÁN, 2016. vegyes technika, 120 x 100 cm
17. HIGANY - A PANTEISTA LÉT I., 2000. vegyes technika, 105 x 70 cm, Az Artchívum tulajdona
18. HULL A HÓ, 2016. vegyes technika / mixed media, 100 x 80 cm
19. IKARUSZ, 1976. olaj, farost, 80x80 cm, Fiatal Képzőművészek Stúdiója Alapítvány gyűjteménye, Budapest
20. INDIÁN KERÍTÉS, 1986. plextol, homok, vászon, fa, 120x100 cm, Janus Pannonius Múzeum, Pécs
21. JEL-KÉP, 1984. homok, oldott pvc, vászon, 200x110 cm, Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár
22. KÉPKAPCSOLÁS I. 1979. poliészter, föld, fotóvászon, 110x180 cm, Savaria Múzeum - Szombathelyi Képtár
23. KÉPKAPCSOLÁS II. 1983. homok, fotóvászon, 100x150 cm, Janus Pannonius Múzeum, Pécs gyűjteménye
24. KEZDŐDŐ GEOMETRIA, 2010. vegyes technika, vászon, 100x160 cm
25. KISZÓRÓDÓ, 2016. vegyes technika, 100 x 80 cm
26. KORLÁTOZOTT MOZGÁSTÉR, 2012. vegyes technika, 80 x 100 cm
27. LAND ART OTTHONRA, 1984. homok, plextol, farost, 82x80 cm, Janus Pannonius Múzeum, Pécs
28. MINT OLDOTT KÉVE – FÉLTORONY 2014. akril, fémbevonat, vászon, 200 x 100 cm

29. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (A.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
30. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (B.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
31. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (C.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
32. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (D.) vegyes technika, karton, 70x50 cm, magántulajdon
33. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (E.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
34. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (F.) vegyes technika, karton, 70x50 cm, magántulajdon
35. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (G.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
36. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (H.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
37. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (I.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
38. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (J.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
39. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (K.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
40. MOZGÁSOK A MŰTEREMBEN, 2012-15. (L.) vegyes technika, karton, 70x50 cm
41. NAPFOLTOK II. 2000. vegyes technika, 75 x 55 cm, Az Artchívum tulajdona, Budapest
42. NYITVA VAN AZ ARANYKAPU, 2009. vegyes technika, 80 x 110 cm, Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Kortárs Gyűjteménye, Budapest
43. POLLOCK A NAGYÍTÓ ALATT, 2001. műanyag, fémbevonat, papír, 150x100 cm, Xantus János Városi Múzeum, Győr
44. RENDEZETLEN GESZTUSOK, 2016. vegyes technika, 100 x 80 cm
45. RÉTEGZŐDÉS, 1977. olaj, vászon, 120x100 cm, Fiatal Képzőművészek Stúdiója Alapítvány gyűjteménye, Budapest
46. SÁV 1976. olaj, vászon, 100x120 cm, Az Artchívum tulajdona, Budapest
47. SPACE NIGHT I. 2001. műgyanta, fémbevonat, papír, 100x100 cm, Az Artchívum tulajdona, Budapest
48. SPACE NIGHT II. 2001. műgyanta, fémbevonat, papír, 100x100 cm, Az Artchívum tulajdona, Budapest
49. SZÁLLJ LE A FELHŐMRŐL, 1978. vászon, vegyes technika, 110x131 cm, Savaria Múzeum - Szombathelyi Képtár
50. SZILVI KONYHÁJA, 2004. eukaliptuszrost, kávé, tea, menta, papír, 200x115 cm, Az Artchívum tulajdona, Budapest
51. SZOMORÚ KÉP, 2011-2016. vegyes technika, 100 x 160 cm
52. ZSÁKBA GESZTUS, 2016. vegyes technika, 100 x 80 cm

A kiállítást támogatta: **KAPOSVÁR MEGYEI JOGÚ VÁROS**

**EGYÜD ÁRPÁD KULTURÁLIS KÖZPONT -
VASZARY KÉPTÁR**

A kiállítás kurátora és
a kiadványt szerkesztette: **GÉGER MELINDA**

Katalógusterv, technikai szerkesztés: **HORVÁTH BÁLINT**

fotók: **BORSOS MIKLÓS: 4, 17**
PECSICS MÁRIA: 11, 16, 18-36
BOLDIZSÁR ZOLTÁN: 12-15

Köszönet a kiállítás anyagát kölcsönző múzeumoknak

(Janus Pannonius Múzeum, Pécs; Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum -
Szombathelyi Képtár; Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár;
Xantus János Múzeum, Győr) és magánszemélyeknek

**A kiállítás és a katalógus létrehozásában nyújtott segítségért
külön köszönettel tartozunk Bodó Katalinnak és Flohr Jánosnak**

ISBN: **978-963-89904-4-0**
Kiadja: **EGYÜD ÁRPÁD KULTURÁLIS KÖZPONT**
Felelős kiadó: **HORVÁTH GÁBORNÉ**
Nyomda: **MESTER NYOMDA, BUDAPEST**

z

d

b

o

r

s

z

k

v